Cover Bacchanal

‘De oude garde van pariba di brug’

ORANJESTAD — Geen carnavalskoningin of schaars geklede beauty dit jaar op de cover van Bacchanal, maar zeven veteranen die hun sporen in het carnaval hebben verdiend. Met de veertiende editie van carnaval gaat Fiedrich ‘Chibi’ van der Hans, uitgever van het carnavalsboekje Bacchanal terug in de tijd en *pariba di brug.* Amigoe praat met hem over de carnavalisten, het mooiste moment, maar ook over de kritiek op carnaval.

door onze verslaggever
Sharina Henriquez

De eerste Bacchanal die in 1998 werd aangeboden aan de toenmalige premier van Aruba, Henny Eman (AVP).

Evelina Jansen Croes, Aruba’ eerste carnavalskoningin; SAC-voorzitter Tecla Kelly, oud-minister van Cultuur Ramon Lee (MEP) en Chibi toosten op 50 jaar carnaval op Aruba.

Chibi heeft wel vaker in deze krant gestaan zo blijkt uit de plakboeken vol krantenknipsels en foto’s die hij heeft meegenomen. Een vroege ontmoeting had hij toen zijn eerste Bacchanal werd gepresenteerd bij de aftrap van Carnaval 45. “De volgende dag stond iemand op de stoep. Hij vroeg waarom hij niet was uitgenodigd voor de eerste presentatie van het boekje. Ik was nog moe van de dag ervoor en herkende hem wel, maar wist niet echt wie hij was. Ik was toen net na mijn studie uit Nederland gekomen en kende nog niet iedereen in het carnaval. Dat bleek dus Jos van der Schoot te zijn. Hij heeft natuurlijk een hele lange geschiedenis met het Arubaanse carnaval, was ook lid van SAC. Hij vond het dus maar raar dat hij niet was uitgenodigd. Ik bood mijn excuses aan. Waarop hij het boekje meenam en er een groot artikel over schreef.”

Een paar jaar geleden nog vertelde hij in een interview met onze collega Anouska Kock over het invoeren van de Bacchanal Award voor carnavalisten die zich ieder jaar extra inzetten voor het feest. Het is er nog niet van gekomen, maar terugkijkend heeft hij al wel een van Aruba’s gewilde boekjes weten uit te geven, is er een succesvolle Curaçaose versie Hélele en wil hij ook een carnavalsboekje op Bonaire uitbrengen. De Bacchanal verschijnt in een oplage van 40.000 en nadat ze gedrukt vanuit Miami arriveren, is het Chibi zelf die ze verspreid. “Maar ik heb veel vrijwillige helpers.”

Foto: Sharina Henriquez

Fiedrich ‘Chibi’ van der Hans met een van zijn plakboeken met krantenknipsels en foto’s van de uitgaven van inmiddels veertien Bacchanals.

Veteranen

Het boekje zelf komt altijd op de elfde van de elfde uit tijdens een officiële presentatie en start van het carnavalseizoen. Dit jaar was dat dus bijzonder vanwege de ‘oude garde’ op de cover. “Kijk ik zette in het begin altijd de carnavalskoningin erop, maar veranderde dat omdat carnaval meer is dan alleen de koningin.” Zo begon hij dus een aantal jaren terug met jongeren op de voorkant te zetten en ze meer aandacht te geven in dat nummer. Daarna kwam het thema *carnaval celebrities.* “Ik heb ze uit de massa naar voren getrokken omdat zij extra moeite doen om het carnaval nog mooier te maken en meer dan anderen geld en tijd stoppen in het maken van bijvoorbeeld body pieces en road pieces.” Maar dat waren allemaal personen na 1998, het jaar dat de eerste Bacchanal uitkwam. “Toen bedacht ik mij: en de mensen voor die tijd die toen aan de *front line* stonden. Zij hebben nooit die kans gekregen.” Het viel Chibi pas op toen hij een bekende carnavalista ineens niet meer zag. Dat was Nico Quant. “Wat gebeurt is, en dat zal met ons allemaal gebeuren: hij was te oud geworden. Zijn dokter zei dat hij niet meer mee mocht doen. Ik ging met hem praten en hij zei het carnaval heel erg te missen. Zo erg dat hij niet eens meer is gaan kijken, want hij wil zo graag meedoen en dan wordt hij helemaal emotioneel. Dus blijft hij thuis en kijkt carnaval op tv.”
Chibi dacht toen meer mensen op te zoeken met zo’n verhaal en zette hen dus op de cover van de laatst uitgekomen Bacchanal: Quant, Mary Simon, Eddy Ras, Martica Arends, Cela Goeloe, Bertha Janga en Tutu Rasmijn. “Allemaal van *pariba di brug,* want ik wilde ook San Nicolas in de spotlight zetten. Het is ook een echte carnaval *city* waar mensen veel tijd en moeite in investeren, niet alleen in Oranjestad.” De zeven veteranen kregen tijdens het Carubbian Festival ook nog de cover ingelijst met handtekeningen van twee ministers die hen bedankten voor hun inzet voor carnaval. “Dat was prachtig.”

50 jaar carnaval

Het mooiste moment voor Chibi zelf heeft ook te maken met het verleden. Acht jaar geleden precies, toen carnaval een halve eeuw jubileerde. ‘Dat is mij het meeste bijgebleven.” Hij zette vanwege dat jubileum de eerste carnavalskoningin die Aruba ooit heeft gehad op de cover. “Evelina Jansen Croes. Ze leefde toen nog en ik ging naar haar toe waarna ze mijn haar fotoalbum leende om te scannen.” In de voormalige Ierse pub Kildares in de Weststraat was een carnavalsmuseum waar op de elfde van de elfde de aftrap voor het bijzondere carnavalsseizoen zou worden gegeven. “Ik dacht dat het wel mooi zou zijn om daarvoor ook de eerste carnavalskoningin uit te nodigen. Ze zou dan opgehaald worden in een klassieke open wagen, net zoals vroeger. Carnavalskoninginnen hadden vroeger geen kostuum aan, maar een prachtige, lange witte jurk. En tijdens de parades zaten ze bovenop de achterbank van de convertible, de mantel helemaal uitgespreid over de kap. Een prachtig gezicht. Ik wilde dat beeld terugbrengen.” Croes ging mee in de klassieker, maar voorin naast de chauffeur, een leeftijdsgenoot, vertelt Chibi. Hij ging wel achterin samen met twee neefjes en Tecla Kelly, voorzitter van SAC, wilde ook mee. “We kwamen aan en er was zoveel pers. We gingen naar boven en de carnavalskoningin, Tecla en de minister van Cultuur gingen aan de eretafel zitten. Toen mocht ik daar ook bij en het carnaval openen.” Dat was een heel speciaal moment voor mij.”

Kritiek

Toch is het niet altijd feest met carnaval. Er wordt ook flink wat gebakkeleid tussen iedereen die op de een of andere manier ermee te maken heeft gehad. Chibi vertelt over toen hij de naam voor zijn boekje koos. “Als je goed naar de Calypso en Roadmarch luistert, dan komt het vaak in de liedjes voor. Maar uit mijn studie weet ik dat bacchanal van oudsher een Romeins feest is om de God Bacchus te bedanken voor de goede oogst van dat jaar. Het leek op carnaval met dans, muziek, kostuums.” Wie in het woordenboek echter naar de betekenis gaat kijken, vindt vaak een negatieve associatie, zegt hij. “Maar dat is logisch want dat komt uit de tijd van de monniken, als eerste boekenschrijvers en -drukkers. Die schreven natuurlijk niet positief over iets dat tegen hun religie in gaat.” Toen hij met de naam van het boekje kwam, was Chibi dan ook voorbereidt. “Er zijn altijd mensen die jammer genoeg iets zoeken om kritiek te leveren, hoe goed je het ook doet. En je weet niet altijd waar die kritiek vandaan komt, behalve als je ze iets geeft om te bekritiseren. Een opening en die opening is bacchanal. Want ze gingen natuurlijk gelijk in het woordenboek kijken en kwamen dus met de kritiek. Nou dan weet je dus al wat je weerwoord is, de oorspronkelijke uitleg, dat heb ik gedaan en toen was het voorbij met de kritiek.”

Chibi wil dan ook een buitenstaander blijven in het carnaval. Hij krijgt dan wel hulp, maar is bijvoorbeeld niet verbonden aan carnavalsorganisator SAC wat veel mensen denken. “Ik wil het documenteren, want er wordt zoveel tijd, moeite en geld in gestoken voor het maken van mooie dingen om een paar keer te gebruiken en dan is het weer weg, zie je het niet meer. Dat geldt ook voor de muziek, de talenten worden ouder en ook hen zie je op een gegeven moment niet meer. Het is de documentatie van een groot cultureel gebeuren van Aruba. Dat zou eigenlijk voor andere culturele evenement moeten, zoals Dande en Dera Gai.” Maar met Bacchanal zegt hij ook een ‘goede motivering te hebben zodat mensen zich beter voorbereiden op het carnaval’. “Toen ik begon, was de grote discussie het programma. Die werd altijd te laat ingediend en daarna kon er nog veel in veranderen. Ik kwam met het voorbeeld van het boekje bij SAC en de voorzitter toen, Nilo Croes, zag dat het iets moois zou worden en zei: laten we het doen. En toen had ik hem. Want ik zei: ja maar, meneer Nilo, ik ga geen 40.000 boekjes drukken als ik het programma niet op tijd krijg van jou. En als ik het krijg, dan kan het ook nog veranderen. Dan sta ik voor paal. Want het kan niet dat mensen straks met een pennetje in mijn boekje moeten krassen of een toerist ergens staat en er geen parade komt.”

Route

Het heeft geholpen, zegt Chibi. Maar afgelopen jaar was het wel weer spannend. De discussie was dit keer de route van de parades in Oranjestad. Die zou ergens anders moeten komen. De beslissing werd echter iedere keer uitgesteld en op de radio werd al gezegd dat Bacchanal daardoor niet uit kon komen. “Ik belde toen naar de radio en zei toen dat ik niet van de politie, SAC of regering ben en dus niet weet hoe moeilijk die beslissing is. Maar dat ik wel wist hoeveel van die beslissing afhankelijk was. Want heel veel is afhankelijk van een goede voorbereiding van carnaval. De groepen moeten op tijd weten wat hun ontwerp wordt, hoeveel het kost, dat op tijd bekend gaan maken; de muziekcomposities moeten klaar zijn; welke koninginnen opgaan. Dus laten we snel beslissen over de route, zei ik.” Drie dagen erna besloot de premier om de oude route te handhaven. “Kijk, de Arubanen zullen hun carnaval nooit laten. Hoe slecht het ook gaat. In de organisatie kunnen veel dingen altijd beter, in die hoek zit ook altijd spanning. Maar hoe slecht dus ook, ook de financiële situatie, we blijven het vieren.”